

Resource: Termini muhimu (unfoldiWord)

unfoldiWord® Translation Words © 2022 unfoldiWord. Released under CC BY-SA 4.0 license. unfoldiWord® Translation Words has been adapted in the following languages: Tok Pisin, Arabic (عَرَبِيٌّ), French (Français), Hindi (हिन्दी), Indonesian (Bahasa Indonesia), Portuguese (Português), Russian (Русский), Spanish (Español), Swahili (Kiswahili), and Simplified Chinese (简体中文) from unfoldiWord® Translation Words © 2022 unfoldiWord. Released under CC BY-SA 4.0 license by Mission Mutual

Termini muhimu (unfoldingWord)

B

Baal-peori, Baali, Baasha, Babeli, Babuloni, Bahari la Galilaya, Bahari ya Shamu, Balaamu, Baraba, Baraza, Bariki, Barnaba, Bartholomayo, Baruku, Bashani, Bathsheba, Batiza, Beba-Awajibika Kwa, Beba-Beba Mzigo, Beelzebuli, Beer-sheba, Benaya, Benyamini, Beroya, Beth shemeshi, Bethania, Betheli, Bethlehemu, Bethueli, Bibi arusi, Bikira, Bila lawama, Bilha, Binti Sayuni, Boazi, Bonde, Bonde la Kidroni, Bure, Bure, Busu, Bwana, Bwana wa Majeshi, Bwana harusi, Bwana Mungu

Baali

Baal-peori

Ufafanuzi:

Maneno "Baal-peori" na "Mlima Baal-peori" yanarejelea mlima uliopo kaskazini mashariki mwa Bahari ya Chumvi, katika eneo la Moabu.

- Jina "Beth peori" lilikuwa jina la mji, labda ulioko kwenye mlima huo au karibu nao. Hapa ndipo Mose alifariki baada ya Mungu kumwonyesha Nchi ya Ahadi.
- "Peori" alikuwa mungu wa uongo wa Wamoabi ambaye walimwabudu kwenye Mlima Baal-peori. Waisraeli pia walianza kumwabudu sanamu hii, na Mungu aliwaadhibu kwa hilo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Baali, mungu wa Uongo, Moabu, Bahari ya Chumvi, Ibada)

Marejleo ya Biblia:

- [Hesabu 23:28–30](#)
- [Hesabu 31:16–17](#)
- [Zaburi 106:28–29](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1047, H1187, H6465

Uhaliasia:

Neno "Baali" linamaanisha "bwana" na lilikuwa jina la mungu wa uongo mkuu aliyekuwa akiabudiwa na Wakanaani.

- Kulikuwa pia na miungu ya uongo ya kienyeji ambayo ilikuwa na "Baali" kama sehemu ya majina yao, kama vile "Baal-Peori." Wakati mwingine miungu hii yote kwa pamoja inajulikana kama "Baali."
- Baadhi ya watu walikuwa na majina yaliyokuwa na neno "Baali" ndani yake.
- Ibada ya Baali ilihuisha vitendo viovu kama kutoa kafara ya watoto na kutumia malaya.
- Katika vipindi mbalimbali vyta historia yao, Waisraeli walijihusisha sana na ibada ya Baali, wakifuata mfano wa mataifa ya kipagani yaliyozunguka.
- Katika utawala wa Mfalme Ahabu, nabii wa Mungu Eliya aliandaa jaribio ili kuthibitisha kwa watu kwamba Baali hayupo na kwamba Mungu ndiye Mungu wa kweli pekee. Matokeo yake, manabii wa Baali waliangamizwa na watu walianza kumwabudu Yahweh tena.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Ahabu, Ashera, Eliya, Mungu wa Uongo, Malaya, Mungu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 16:311 Samweli 7:3-4](#)
- [Yeremia 2:7-8](#)
- [Waamuzi 2:11](#)
- [Hesabu 22:41](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **19:2** Ahabu alikuwa mtu mwovu ambaye aliwahimiza watu kumwabudu mungu wa uongo aitwaye **Baali**.
- **19:6** Watu wote wa ufalme wa Israeli, pamoja na manabii 450 wa **Baali**, walikusanyika kwenye Mlima Karmeli. Eliya akawaambia watu, "Mpaka lini mtakuwa mkisitasita kati ya mawazo mawili? Ikiwa Yahweh ni Mungu, mfuateni! Ikiwa **Baali** ni Mungu, mfuateni!"
- **19:7** Kisha Eliya akawaambia manabii wa **Baali**, "Chukueni fahali mmoja na muiandae kama dhabihu, lakini msitie moto."
- **19:8** Kisha manabii wa **Baali** wakamwomba, "Tusikie, Ee **Baali**!"
- **19:12** Kwa hiyo watu wakawakamata manabii wa **Baali**. Kisha Eliya akawachukua kutoka pale na kuwaua.

Data ya Neno:

- Strong's: H1120, G08960

Baasha*Uhalisia:*

Baasha alikuwa mmoja wa wafalme waovu wa Israeli, ambaye aliwashawishi Waisraeli kuabudu sanamu.

- Baasha alikuwa mfalme wa tatu wa Israeli na alitawala kwa miaka ishirini na minne, wakati Asa alikuwa mfalme wa Yuda.
- Alikuwa kamanda wa kijeshi ambaye alikuwa mfalme baada ya kumuua mfalme wa awali, Nadabu.
- Katika kipindi cha utawala wa Baasha, kulikuwa na vita vingi kati ya falme za Israeli na Yuda, hasa dhidi ya Mfalme Asa wa Yuda.
- Dhambi nyingi za Baasha zilimfanya Mungu hatimaye kumwondoa ofisini kwa kifo chake.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Asa, mungu wa uongo)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 15:17](#)
- [2 Wafalme 9:9](#)
- [Yeremia 41:9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1201

Babeli*Uhalisia:*

Babeli ulikuwa mji mkuu katika eneo lililoitwa Shinari, ambalo lipo kusini mwa Mesopotamia. Baadaye, Shinari iliitwa Babylonia.

- Mji wa Babeli ulianzishwa na mjukuu wa Hamu, aliyeitwa Nimrodi, ambaye alitawala eneo la Shinari.
- Watu wa Shinari walijivunia na wakaamua kujenga mnara mrefu ili kufikia mbingu. Mnara huu baadaye ulijulikana kama "Mnara wa Babeli."
- Kwa sababu watu waliokuwa wakijenga mnara walikataa kuenea kama Mungu alivyowaamuru, aliwachanganya lugha zao ili wasielewane. Hii iliwalazimisha kuhamia na kuishi katika maeneo mbalimbali duniani.
- Maana ya msingi ya neno "Babeli" ni "mchanganyiko," jina lililotolewa wakati Mungu alipowachanganya lugha za watu.

(Mapendekazo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)
 (Tazama pia: Babeli, Hamu, Mesopotamia)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 10:8–10](#)
- [Mwanzo 11:9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: Ho894

Babuloni

Uhalisia:

Jiji la Babuloni lilikuwa jiji kuu eneo la kale la Babulonia, ambalo pia lilikuwa sehemu ya Dola ya Mbabuloni.

- Babuloni ilikuwa kando ya Mto Euphrati, katika eneo lile lile ambapo Mnara wa Babeli ulikuwa umejengwa miaka minge kabla.
- Wakati mwingine neno "Babuloni" linarejelea Dola lote la Mbabuloni. Kwa mfano, "mfalme wa Babuloni" alitawala dola lote, si tu mji.
- Wababuloni walikuwa kundi la watu wenye nguvu waliovamia ufalme wa Yuda na kuwafunga watu uhamishoni Babulonia kwa miaka 70.
- Sehemu ya eneo hili iliitwa "Wakaldayo" na watu waliokuwa wakiishi hapo walikuwa "Wakaldayo." Kwa hivyo, neno "Wakaldayo" lilitumika mara nyingi kurejelea Babuloni. (Tazama: synecdoche)

(Tazama pia: Babeli, Wakaldayo, Yuda, Nebukadneza)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 9:1](#)
- [2 Wafalme 17:24-26](#)
- [Matendo 7:43](#)
- [Danieli 1:2](#)
- [Ezekieli 12:13](#)
- [Mathayo 1:11](#)
- [Mathayo 1:17](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **20:6** Takriban miaka 100 baada ya Waashuru kuharibu ufalme wa Israeli, Mungu alimtuma Nebukadneza, mfalme wa **Wababuloni**, kushambulia ufalme wa Yuda. **Babuloni** ilikuwa milki yenye nguvu.
- **20:7** Lakini baada ya miaka michache, mfalme wa Yuda aliasi dhidi ya **Babuloni**. Kwa hiyo, **Wababuloni** walirudi na kushambulia ufalme wa Yuda. Waliteka mji wa Yerusalem, wakaharibu hekalu, na kuchukua hazina zote za mji na hekalu.
- **20:9** Nebukadneza na jeshi lake walichukua karibu watu wote wa ufalme wa Yuda kwenda **Babuloni**, wakiwaacha tu watu maskini zaidi ili walime mashamba.
- **20:11** Takriban miaka sabini baadaye, Koreshi, mfalme wa Waajemi, alimshinda **Babuloni**.

Data ya Neno:

- Strong's: H3778, H3779, H8152, H0894, H0895, H0896, G08970

Bahari la Galilaya

Bahari ya Galilaya, Bahari ya Kinnerethi, Ziwa la Genesareti, Bahari ya Tiberia.

Uhalisia:

"Bahari ya Galilaya" ni ziwa mashariki mwa Israeli. Katika Agano la Kale liliitwa "Bahari ya Kinnerethi."

- Maji ya ziwa hili yanatiririka Kusini kupitia Mto wa Yordani hadi Bahari ya Chumvi.
- Kapernaumu, Bethsaida, Genesareti, na Tiberia zilikuwa baadhi ya miji iliyoko kwenye Bahari ya Galilaya wakati wa Agano Jipya.
- Matukio mengi ya maisha ya Yesu yalifanyika kwenye au karibu na Bahari ya Galilaya.
- Bahari ya Galilaya pia ilijulikana kama "Bahari ya Tiberia" na "ziwa la Genesareti."
- Neno hili linaweza pia kutafsiriwa kama "ziwa katika eneo la Galilaya" au "Ziwa Galilaya" au "ziwa karibu na Tiberia (Genesareti)."

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Kapernaumu, Galilaya, Mto wa Yordani, Bahari ya Chumvi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yohana 6:1-3](#)
- [Luka 5:1](#)
- [Marko 1:16-18](#)
- [Mathayo 4:12-13](#)
- [Mathayo 4:18-20](#)
- [Mathayo 8:18-20](#)
- [Mathayo 13:1-2](#)
- [Mathayo 15:29-31](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3220, H3672, G10560, G10820, G22810, G30410, G50850

Bahari ya Shamu*Uhalisia:*

"Bahari ya Matete" lilikuwa jina la eneo la maji lililoko kati ya Misri na Waarabu. Sasa inajulikana kama "Bahari ya Shamu."

- Bahari ya Shamu ni ndefu na nyembamba. Ni kubwa zaidi kuliko ziwa au mto, lakini ni ndogo kuliko bahari nyingine.
- Waisraeli walilazimika kuvuka Bahari ya Shamu walipokuwa wakikimbia kutoka Misri. Mungu alifanya muujiza kwa kugawanya maji ya bahari ili watu waweze kutembea kwenye ardhi kavu.
- Nchi ya Kanaani ilikuwa upande wa kaskazini wa bahari hii.
- Hii pia inaweza kutafsiriwa kama "Bahari ya Mianzi."

(Tazama pia: Arabuni. Kanaani, Misri)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 7:35-37](#)
- [Kutoka 13:17-18](#)
- [Yoshua 4:22-24](#)
- [Hesabu 14:23-25](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **12:4** Waisraeli walipoona jeshi la Wamisri likija, waligundua kuwa walikuwa wamebanwa kati ya jeshi la Farao na **Bahari ya Shamu**.
- **12:5** Kisha Mungu akamwambia Mose, "Waambie watu waelekee **Bahari ya Shamu**."
- **13:1** Baada ya Mungu kuwaongoza Waisraeli kuvuka **Bahari ya Shamu**, aliwaongoza kuititia nyikani hadi mlima unaoitwa Sinai.

Data ya Neno:

- Strong's: H3220, H5488, G20630, G22810

Balaamu*Uhalisia:*

Balaamu alikuwa nabii wa kipagani ambaye Mfalme Balaki alimwajiri ili alaani Israeli walipokuwa wamepiga kambi kwenye Mto Yordani, kaskazini mwa Moabu, wakijiandaa kuingia katika nchi ya Kanaani.

- Balaamu alikuwa anatoka mji wa Pethori, uliokuwa katika eneo karibu na Mto Eufrati, takriban maili 400 kutoka nchi ya Moabu.
- Mfalme wa Midiani, Balaki, aliogopa nguvu na idadi ya Waisraeli, hivyo akamwajiri Balaamu ili awalani.
- Wakati Balaamu alipokuwa akisafiri kuelekea Israeli, malaika wa Mungu alisimama njiani ili kumzuia punda wa Balaamu. Mungu pia alimpa punda uwemo wa kuzungumza na Balaamu.
- Mungu hakumruhusu Balaamu kuwalaani Waisraeli na badala yake alimwamuru kuwabariki.
- Hata hivyo, tena Balaamu aliwaletea Waisraeli uovu kwa kuwashawishi kumwabudu mungu wa uongo Peori.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: bariki, Kanaani, laana, punda, Mto wa Eufrati, Mto wa Yordani, Midiani, Moabu, Peori)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Petro 2:16](#)
- [Kumbukumbu la Torati 23:3-4](#)
- [Yoshua 13:22-23](#)
- [Hesabu 22:5](#)
- [Ufunuo 2:14](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1109, G09030

Baraba

Uhalisia:

Baraba alikuwa mfungwa Yerusalemu wakati Yesu alipokamatwa.

- Baraba alikuwa mhalifu ambaye alifanya uhalifu wa mauaji na uasi dhidi ya serikali ya Kirumi.
- Wakati Pontio Pilato alipo toa chaguo la kumwachilia Baraba au Yesu, watu walichagua Baraba.
- Kwa hiyo Pilato alimruhusu Baraba aende huru, lakini alimhukumu Yesu auawe.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Pilato, Rumi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yohana 18:40](#)
- [Luka 23:19](#)
- [Marko 15:7](#)
- [Mathayo 27:15-16](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G09120

Baraza

Ufafanuzi:

Baraza ni kundi la watu wanaokutana kujadili, kutoa ushauri, na kufanya maamuzi kuhusu maswala muhimu.

- Baraza kawaida huandaliwa kwa njia rami na ya kudumu kwa kusudi maalumu, kama vile kufanya maamuzi kuhusu maswala ya kisheria.
- "Baraza la Wayahudi" huko Yerusalem, pia linajulikana kama "Baraza," lilikuwa na wanamemba 70, ambao walijumuisha viongozi wa Kiyahudi kama vile makuhani wakuu, wazee, waandishi, Mafarisayo, na Masadukayo ambao walikutana mara kwa mara kuamua masuala ya sheria ya Kiyahudi. Ni baraza hili la viongozi wa kidini lililomweka Yesu kwenye kesi na kuamua kwamba anapaswa kuuawa.
- Kulikuwa pia na mabaraza madogo ya Kiyahudi katika miji mingine.
- Mtume Paulo aliletwa mbele ya baraza la Kirumi alipo kamatwa kwa kufundisha injili.
- Kulingana na muktadha, neno "baraza" linaweza pia kutafsiriwa kama "mkusanyiko wa kisheria" au "mkusanyiko wa kisiasa."
- Kuwa "katika baraza" kunamaanisha kuwa katika mukutano maalumu wa kuamua jambo fulani.
- Kumbuka kwamba hili ni neno tofauti na "ushauri," ambalo linamaanisha "onyo la busara."

(Tazama pia: mukutano, ushauri, Farisayo, sheria, kuhani, Sadukayo, mwandishi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 7:57–58](#)
- [Matendo 24:20](#)
- [Yohana 3:2](#)
- [Luka 22:68](#)
- [Marko 13:9](#)
- [Mathayo 5:22](#)
- [Matayo 26:59](#)

Neno Data:

- Strong's: H4186, H5475, G10100, G48240, G48920

Bariki

Ufafanuzi:

Kumbariki mtu au kitu inamaanisha kusababisha mambo mazuri na yenye manufaa kutokea kwa mtu au kitu kinachobarikiwa.

- Kubariki mtu pia kunamaanisha kutoa hamu au ombi la mambo mazuri na yenye manufaa kutokea kwa mtu huyo.
- Katika nyakati za Biblia, Baba mara nyingi angeweza kutamka baraka rasmi kwa watoto wake.
- Wakati watu "wanambariki" Mungu au kueleza tamaa ya kwamba Mungu abarikiwe, hii inamaanisha wanamsifu na kumtukuza
- Neno "bariki" wakati mwengine hutumiwa kwa kutakasa chakula kabla ya kuliwa, au kwa kumshukuru na kumsifu Mungu kwa ajili ya chakula.

Mapendelezo ya Tafsiri:

- Kubariki kunaweza pia kutafsiriwa kama "kutoa kwa wingi" au "kuwa mwema sana na mwenye upendeleo mkubwa" kwa mtu.
- "Mungu ameleta baraka kubwa" inaweza kutafsiriwa kama "Mungu ametoa mambo mengi mema" au "Mungu amempa kwa wingi" au "Mungu amesababisha mambo mengi mazuri kutokea kwake".
- "Amebarikiwa" inaweza kutafsiriwa kama "Atafaidika kwa kiasi kikubwa" au "atapitia mambo mazuri" au "Mungu atamfanya astawi."
- "Heri mtu ambaye" inaweza kutafsiriwa kama "Jinsi ilivyo vizuri kwa mtu ambaye."
- Maneno kama "amebarikiwa Bwana" yanaweza kutafsiriwa kama "Bwana asifiwe" au "Msifu Bwana" au "Namsifu Bwana."
- Kwenye muktadha wa kubariki chakula, hii inaweza kutafsiriwa kama "kumshukuru Mungu kwa chakula" au "kumsifu Mungu kwa kuwapa chakula" au "kutakasa chakula kwa kumsifu Mungu kwa ajili yake."

(Tazama pia: sifa)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 10:16](#)
- [Matendo 13:34](#)
- [Waefeso 1:3](#)
- [Mwanzo 14:20](#)
- [Isaya 44:3](#)
- [Yakobo 1:25](#)
- [Luka 6:20](#)
- [Mathayo 26:26](#)
- [Nehemia 9:5](#)
- [Warumi 4:9](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **1:7** Mungu aliona kuwa ilikuwa nzuri na akawabariki.
- **1:15** Mungu aliumba Adamu na Hawa kwa mfano wake mwenyewe. **Aliwabariki** na kuwaambia, "Zaeni watoto wengi na wajukuu na mjaze dunia."
- **1:16** Hivyo Mungu alipumzika kutoka kwa yote aliyokuwa akifanya. **Alibariki** siku ya saba na kuifanya takatifu, kwa sababu katika siku hii alipumzika kutoka kwa kazi yake.
- **4:4** "Nitalifanya jina lako kuwa kuu. Nitawabariki wale wanaokubariki na kuwalaani wale wanaokulaani. Familia zote duniani zitabarikiwa kwa sababu yako."
- **4:7** Melkizedeki **alimbariki** Abramu na kusema, "Mungu Aliye Juu anayemiliki mbingu na dunia **ambariki** Abramu."
- **7:3** Isaka alitaka kumpa Esau **baraka** zake.
- **8:5** Hata akiwa gerezani, Yosefu alibaki Mwaminifu kwa Mungu, na Mungu **alimbariki**.

Data ya Neno:

- Strong's: H0833, H0835, H1288, H1289, H1293, G17570, G21270, G21280, G21290, G31060, G31070, G31080, G60500

Barnaba

Uhalisia:

Barnaba alikuwa mmoja wa Wakristo wa kwanza waliokuwepo wakati wa mitume.

- Barnaba alikuwa Mwisraeli kutoka kabilia la Walawi na alizaliwa katika kisiwa cha Kipro.
- Wakati Sauli (Paulo) alipokuwa Mkristo, Barnaba aliwasihii waumini wengine wamkubali kama mwamini mwenzao.
- Barnaba na Paulo walisafiri pamoja kuhubiri Habari Njema kuhusu Yesu katika miji mbalimbali.
- Jina lake lilikuwa Yosefu, lakini aliitwa "Barnaba," ambalo linamaanisha "mwana wa faraja."

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Ukristo, Kipru, Injili, Walawi, Mtume Paulo)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 4:36](#)
- [Matendo 11:26](#)
- [Matendo 13:3](#)
- [Matendo 15:33](#)[Wakolosai 4:10-11](#)
- [Wagalatia 2:9-10](#)
- [Wagalatia 2:13](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **46:8** Kisha muumini aliyeitwa **Barnaba** alimpeleka Sauli kwa mitume na kuwaeleza jinsi Sauli aliviyohubiri kwa ujasiri huko Dameski.
- **46:9** **Barnaba** na Sauli walikwenda huko kufundisha waumini wapya zaidi kuhusu Yesu na kuimarisha kanisa.
- **46:10** Siku moja, wakati Wakristo wa Antiokia walipokuwa wakifunga na kuomba, Roho Mtakatifu aliwaambia, "Nitengeni **Barnaba** na Sauli kwa ajili ya kazi niliyowaita wafanye." Hivyo kanisa la Antiokia liliwaombea **Barnaba** na Sauli na kuwawekea mikono.

Data ya Neno:

- Strong's: G09210

Bartholomayo

Uhalisia:

Bartholomayo alikuwa mmoja wa mitume kumi na wawili wa Yesu.

- Pamoja na mitume wengine, Bartholomayo alitumwa kuhubiri injili na kufanya miujiza kwa jina la Yesu.
- Alikuwa pia mmoja wa wale waliomwona Yesu akirudi mbinguni.
- Wiki chache baada ya hapo, alikuwa na mitume wengine Yerusalem kwenye Pentekoste wakati Roho Mtakatifu alipowajia.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: mtume, habari njema, Roho Mtakatifu, muujiza, Pentekoste, wale kumi na wawili)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 1:12-14](#)
- [Luka 6:14-16](#)
- [Marko 3:17-19](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G09180

Baruku

Uhalisia:

Baruku ni jina la wanaume kadhaa katika Agano la Kale.

- Baruku, mwana wa Zabali, alifanya kazi na Nehemia kurekebisha kuta za Yerusalem.
- Vilevile, wakati wa Nehemia, Baruku mwingine (mwana wa Kol-Hozeh) alikuwa mmoja wa viongozi waliokaa Yerusalem baada ya kuta zake kurejeshwa.
- Baruku, mwana wa Neria, alikuwa msaidizi wa nabii Yeremia. Alimsaidia Yeremia kwa kazi mbalimbali za vitendo kama vile kuandika ujumbe ambao Mungu alimpa Yeremia na kisha kusomea watu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Mwanafunzi, Yeremia, Yerusalem, Nehemia, Nabii)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yeremia 32:12](#)[Yeremia 36:4](#)
- [Yeremia 43:1-3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1263

Bashani

Uhalisia:

Bashani ilikuwa eneo la ardhi mashariki mwa Bahari ya Galilaya. Ilijumuisha eneo ambalo sasa ni sehemu ya Sham na Milima ya Golani.

- Mji wa kimbilio katika Agano la Kale uitwao "Golani" ulikuwa katika eneo la Bashani.
- Bashani ilikuwa eneo lenye rutuba sana, maarufu kwa miti yake ya mwaloni na wanyama wanaofugwa.
- Mwanzo 14 inarekodi kwamba Bashani ilikuwa eneo la vita kati ya wafalme kadhaa na mataifa yao.
- Wakati wa kutangatanga kwa Waisraeli jangwani baada ya kutoroka Misri, walichukua sehemu ya eneo la Bashani.
- Miaka kadhaa baadaye, Mfalme Solomoni alipokea vifaa kutoka eneo hilo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Misri, mti wa mwembe, Bahari ya Galilaya, Sham)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 4:13](#)[Amosi 4:1](#)
- [Yeremia 22:20-21](#)
- [Yoshua 9:10](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1316

Bathsheba*Uhalisia:*

Bathsheba alikuwa mke wa Uria, askari katika jeshi la Mfalme Daudi. Baada ya kifo cha Uria, alifanyika kuwa mke wa Daudi na mama wa Solomoni.

- Daudi alifanya uzinzi na Bathsheba wakati alikuwa ameolewa na Uria.
- Bathsheba alipokuwa mjamzito na mtoto wa Daudi, Daudi alifanya mpango wa Uria kuuawa vitani.
- Kisha Daudi alimwoa Bathsheba na wakapata mtoto wao.
- Mungu alimwadhibu Daudi kwa dhambi yake kwa kusababisha mtoto kufariki siku chache baada ya kuzaliwa.
- Baadaye, Bathsheba alizaa mtoto mwagine, Solomoni, ambaye alikua mfalme baada ya Daudi.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Namna ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Daudi, Solomoni, Uria.)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 3:4-5](#)
- [1 Wafalme 1:11](#)
- [2 Samweli 11:3](#)
- [Zaburi 51:1-2](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **17:10** Siku moja, wakati askari wote wa Daudi walipokuwa mbali nyumbani wakipigana vita, Daudi aliamka kutoka usingizi wa mchana na kumwona mwanamke mrembo akioga. Mwanamke huyo aliitwa **Bathsheba**.
- **17:11** Muda mfupi baadaye, **Bathsheba** alimtumia Daudi ujumbe akimwambia kwamba alikuwa mjamzito.
- **17:12** Katika kuamka kwa **Bathsheba**, kulikuwa na mtu aitwaye Uria, ambaye alikuwa mmoja wa wanajeshi bora wa Daudi.
- **17:13** Baada ya Uria kuuawa, Daudi alimuoa **Bathsheba**.
- **17:14** Baadaye, Daudi na **Bathsheba** walipata mtoto mwagine, wakamwita Solomoni.

Data ya Neno:

- Strong's: H1339

Batiza*Ufafanuzi:*

Kwenye Agano Jipy, maneno "batiza" na "ubatizo" kwa kawaida yanarejelea kuoga Kikristo kwa maji ili kuonyesha kwamba ameoshwa kutoka dhambi na ameunganishwa na Kristo.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Wakristo wana maoni tofauti kuhusu jinsi mtu anavyopaswa kubatizwa kwa maji. Inawezekana ni bora kutafsiri neno hili kwa njia ya jumla inayoruhusu njia tofauti za kutumia maji.
- Kulingana na muktadha, neno "batiza" linaweza kutafsiriwa kama "takasa," "mimina juu ya," "zamisha (au chovya) ndani ya," "osha." Kwa mfano, "kukubatiza kwa maji" inaweza kutafsiriwa kama "kukuzamisha ndani ya maji."
- Neno "ubatizo" linaweza kutafsiriwa kama "utakaso," "kumimina," "kuzamisha," "kusafisha."
- Pia fikiria jinsi neno hili linavyotafsiriwa katika tafsiri ya Biblia kwa lugha ya kienyeji au kitaifa.

(Tazama pia: Jinsi ya Kutafsiri Visivyojulikana)

(Tazama pia: Yohana (Mbatizaji), tubu, Roho Mtakatifu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 2:38](#)
- [Matendo 8:36](#)
- [Matendo 9:18](#)
- [Matendo 10:48](#)
- [Luka 3:16](#)
- [Mathayo 3:14](#)
- [Mathayo 28:18-19](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **24:3** Watu waliposikia ujumbe wa Yohana, wengi wao walitubu dhambi zao, na Yohana **akawabatiza**. Viongozi wengi wa kidini pia walikuja kubatizwa na Yohana, lakini hawakutubu wala kukiri dhambi zao.
- **24:6** Siku iliyofuata, Yesu alikuja kubatizwa na Yohana.
- **24:7** Yohana alimwambia Yesu, “Sistahili kukubatiza. Unapaswa kunibatiza mimi badala yake.”
- **42:10** “Kwa hiyo nendeni, mkafanye wanafunzi wa makundi yote ya watu kwa **kuwabatiza** kwa jina la Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu na kwa kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru.”
- **43:11** Petro akawajibu, “Kila mmoja wenu anapaswa kutubu na kubatizwa kwa jina la Yesu Kristo ili Mungu asamehe dhambi zenu.”
- **43:12** Takriban watu 3,000 waliamini kile Petro alisema na wakawa wanafunzi wa Yesu. Walibatizwa na wakawa sehemu ya kanisa huko Yerusalem.
- **45:11** Wakati Filipo na Mwethiopia waliposafiri, walifika kwenye maji. Mwethiopia akasema, “Tazama! Kuna maji! Je, naweza kubatizwa?”
- **46:5** Sauli mara moja aliweza kuona tena, na Ananiasi **akambatiza**.

- **49:14** Yesu anakualika kuamini ndani yake na kubatizwa.

Data ya Neno:

- Strong's: G09070

Beba-Awajibika Kwa

Uhalisia:

Inapotumika katika maana hii, neno "kubeba" linamaanisha "kuwa na jukumu la" kitu au "kushikilia jukumu la" kitu.

- Taarifa kwamba "mwana hatabeba uovu wa baba yake" inamaanisha kwamba "hatashikiliwa kuwa na hatia kwa" au "hataadhibiwa kwa" dhambi za baba yake.
- Kulingana na muktadha, neno hili linaweza kumaanisha "kuwa na jukumu la" au "kupewa jukumu la."

(Tazama pia: ubaya)

Marejeleo ya Biblia:

Data ya Neno:

- Strong's:

Beba-Beba Mzigo

Uhalisia:

Inapotumika kwa maana hii, neno "kubeba" linamaanisha "kuhamisha" kitu.

- "Kubeba mzigo" maana yake ni "kubeba kitu kizito" au "kupitia changamoto ngumu." Changamoto hizi zinaweza kujumuisha mateso ya kimwili au kihisia.
- Neno "wabeba mizigo" linarejelea wanaume wanaobeba vitu vizito na linaweza kutafsiriwa kama "wabebaji wa mizigo" au "wabeba."
- Neno "mbeba silaha" linaweza kutafsiriwa kama "mchukuzi wa silaha."
- Neno "mleta habari" linaweza kufasiriwa kama "mbebaji wa habari."
- Kulingana na muktadha, neno hili linaweza kutafsiriwa kama "beba" au "stahimili."

(Tazama pia: uvumilivu, nguvu)

Marejeleo ya Biblia:

Data ya Neno:

- Strong's:

Beelzebuli

Uhalisia:

Beelzebuli ni jina lingine la Shetani, au ibilisi. Pia wakati mwingine huandikwa, "Beelzebubu."

- Jina hili linamaanisha "Bwana wa nzi" ambalo linamaanisha "mtawala juu ya pepo." Lakini ni bora kutafsiri neno hili karibu na tahajia ya asili badala ya kutafsiri maana yake.
- Pia inaweza kutafsiriwa kama "Beelzebuli shetani" ili kufafanua ni nani anarejelewa.
- Jina hili linahusiana na jina la Mungu wa uongo "Baali-Zebubu" wa E kroni.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: pepo, E kroni, Shetani)

Marejeleo ya Biblia:

- [Luka 11:15](#)
- [Marko 3:22](#)
- [Mathayo 10:25](#)
- [Mathayo 12:25](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G09540

Beer-sheba*Uhalisia:*

Katika nyakati za Agano la Kale, Beer-Sheba ulikuwa mji ulioko takribani maili 45 kusini magharibi mwa Yerusalemu katika eneo la jangwa ambalo sasa linaitwa Negebu.

- Jangwa linalozunguka Beer-Sheba lilikuwa eneo la nyika ambapo Hajiri na Ishmaeli walizunguka baada ya Abrahamu kuwafukuza kutoka kwenye mahema yake.
- Jina la mji huu linamaanisha "kisima cha kiapo." Jina hili lilitolewa wakati Abrahamu alipoapa kutowaadhibu watu wa Mfalme Abimeleki kwa kuchukua udhibiti wa moja ya visima vyta Abrahamu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abimeleki, Abrahamu, Hajiri, Ishmaeli, Yerusalemu, Kiapo)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 3:20](#)
- [2 Samweli 17:11](#)
- [Mwanzo 21:14](#)
- [Mwanzo 21:31](#)
- [Mwanzo 46:1](#)
- [Nehemia 11:30](#)

Data ya Neno:

- Strong's: Ho884

Benaya*Ufafanuzi:*

Benaya lilikuwa jina la wanaume kadhaa katika Agano la Kale.

- Benaya mwana wa Yehoyada alikuwa mmoja wa mashujaa wa Daudi. Alikuwa shujaa mwenye ujuzi na alikuwa amewekwa kama mkuu wa walinzi wa mwili wa Daudi.
- Wakati Solomoni alipokuwa akifanywa mfalme, Benaya alimsaidia kushinda maadui zake. Hatimaye, akawa kamanda wa jeshi la Israeli.
- Wanaume wengine katika Agano la Kale walioitwa Benaya ni pamoja na Walawi watatu: kuhani, mwanamuziki, na mzao wa Asafu.

(Tazama pia: Asafu, Yehoyada, Walawi, Solomoni)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 4:361 Wafalme 1:8](#)
- [2 Samweli 23:20-21](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1141

Benyamini

Uhalisia:

Benyamini alikuwa mwana wa kumi na mbili wa Yakobo. Alikuwa mwana wa pili wa Raheli. Wazao wake walikuwa moja ya makabila ya Israeli.

- Kabilia lililotokana naye lilijulikana kama "kabilia Benyamini" au "Benyamini" au "Wabenyamini."
- Kwa Kiebrania, jina Benyamini linamaanisha "mwana wa mkono wa kulia."
- Kabilia la Benyamini liliishi kaskazini magharibi mwa Araba, kaskazini mwa Yerusalem.
- Mfalme Sauli alitoka katika kabilia la Benyamini.
- Mtume Paulo alitoka katika kabilia la Benyamini.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: makabila kumi na mawili ya Israeli, Yakobo, Raheli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 2:1-2](#)
- [1 Wafalme 2:8](#)
- [Matendo 13:21-22](#)
- [Mwanzo 35:18](#)
- [Mwanzo 42:4](#)
- [Mwanzo 42:35-36](#)
- [Wafilipi 3:4-5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1144, G09580

Beroya

Uhalisia:

Katika nyakati za Agano Jipywa, Beroya (au Beroia) ulikuwa mji wa Kigiriki uliostawi katika kusini

mashariki mwa Makedonia, takribani kilomita 80 kusini mwa Thesalonike.

- Paulo na Sila walikimbilia mji wa Beroya baada ya Wakristo wenzao kuwasaidia kutoroka kutoka kwa Wayahudi fulani amba walikuwa wamewasababishia matatizo huko Thesalonike.
- Watu wa Beroya waliposikia Paulo akihubiri, walichunguza Maandiko ili kuthibitisha kwamba kile alichokuwa akiwaambia ni kweli.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Namna ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Makedonia, Paulo, Sila, Thesalonike)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 17:11](#)
- [Matendo 17:13-15](#)[Matendo 20:4](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G09600

Beth shemeshi

Uhalisia:

Beth Shemeshi lilikuwa jina la mji wa Kanaani, takriban kilomita 30 magharibi mwa Yerusalem.

- Waisraeli waliteka Beth Shemeshi wakati wa uongozi wa Yoshua.
- Beth Shemeshi ulikuwa mji uliotengwa kwa ajili ya makuhani wa Walawi kuishi.
- Wakati Wafilisti walipokuwa wakirudisha Sanduku la Agano lililotekwa kwenda Yerusalem, Beth Shemeshi ulikuwa mji wa kwanza waliposimama nalo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Sanduku la Agano, Kanaani, Yerusalem, Yoshua, Mlawi, Wafilisti)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 4:9](#)
- [1 Samweli 6:9](#)
- [Yoshua 19:20-22](#)
- [Waamuzi 1:33](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1053

Bethania***Uhalisia:***

Mji wa Bethania ulikuwa kwenye msingi wa mteremko wa mashariki wa Mlima wa Mizeituni, takriban maili 2 mashariki mwa Yerusalem.

- Bethania ilikuwa karibu na barabara iliyopita kati ya Yerusalem na Yeriko.
- Yesu mara nyingi alitembelea Bethania ambapo marafiki zake wa karibu Lazaro, Martha, na Mariamu waliishi.
- Bethania inajulikana hasa kama mahali ambapo Yesu alimfufua Lazaro kutoka kwa wafu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Yeriko, Yerusalem, Lazaro, Martha, Mariamu (dada wa Martha), Mlima wa Mizeituni)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yohana 1:26-28](#)
- [Luka 24:50-51](#)
- [Marko 11:1](#)
- [Mathayo 21:15-17](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G09630

Betheli***Uhalisia:***

Betheli ulikuwa mji uliopo kaskazini mwa Yerusalem katika nchi ya Kanaani. Hapo awali, uliitwa "Luzu."

- Baada ya kupokea ahadi za Mungu kwa mara ya kwanza, Abramu (Abrahamu) alijenga madhabahu kwa Mungu karibu na Betheli. Jina halisi la mji huo halikuwa Betheli wakati huo, lakini kwa kawaida ulijulikana kama "Betheli," ambalo likikuwa maarufu zaidi.
- Yakobo alipokuwa akimkimbia kaka yake Esau, alilala nje karibu na mji huu usiku mmoja. Alipolala, aliona ndoto ya malaika wakipanda na kushuka ngazi kuelekea mbinguni.
- Mji huu haukuwa na jina "Betheli" hadi Yakobo alipouita hivyo. Ili kufanya hili liwe wazi, baadhi ya tafsiri zinaweza kusema "Luzu (baadaye iliyoitwa Betheli)" katika vifungu kuhusu Abrahamu, pamoja na wakati Yakobo alipofika hapo kwa mara ya kwanza (kabla hajabadilisha jina).
- Betheli inatajwa mara nyingi katika Agano la Kale na ilikuwa mahali ambapo matukio mengi muhimu yalifanyika.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abrahamu, madhabahu, Yakobo, Yerusalem)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 12:8-9](#)
- [Mwanzo 35:1](#)
- [Hosea 10:15](#)
- [Waamuzi 1:23](#)

Tarehe ya Neno:

- Strong's: H1008

Bethlehemu*Uhalisia:*

Bethlehemu ilikuwa mji mdogo nchini Israeli, karibu na mji wa Yerusalem. Pia ilijulikana kama "Efrathi," ambalo labda lilikuwa jina lake la asili.

- Bethlehemu imeitwa "mji wa Daudi," kwa kuwa Mfalme Daudi alizaliwa hapo.
- Nabii Mikaya alisema kwamba Masihi atatoka "Bethlehemu Efrathi."
- Kutimiza unabii huo, Yesu alizaliwa Bethlehemu, miaka mingi baadaye.
- Jina "Bethlehemu" linamaanisha "nyumba ya mkate" au "nyumba ya chakula."

(Tazama pia: Kalebu, Daudi, Mika)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 35:16](#)
- [Yohana 7:42](#)
- [Mathayo 2:6](#)
- [Mathayo 2:16](#)
- [Ruthu 1:2](#)
- [Ruthu 1:21](#)

Mifano kutoka katika hadithi za Biblia:

- **17:2** Daudi alikuwa mchungaji kutoka mji wa **Bethlehemu**.
- **21:9** Nabii Isaya alitabiri kwamba Masihi angezaliwa na bikira. Nabii Mika alisema kwamba angezaliwa katika mji wa **Bethlehemu**.
- **23:4** Yosefu na Mariamu walilazimika kufanya safari ndefu kutoka walipoishi Nazareti hadi **Bethlehemu** kwa sababu babu yao alikuwa Daudi ambaye mji wake wa nyumbani ulikuwa **Bethlehemu**.
- **23:6** "Masihi, Bwana, amezaliwa huko **Bethlehemu!**"

Data ya Neno:

- Strong's: H0376, H0672, H1035, G0950

Bethueli*Uhalisia:*

Bethueli alikuwa mtoto wa Nahori, kaka yake Abrahamu.

- Bethueli alikuwa baba wake Rebeka na Labani.
- Kulikuwa pia na mji uitwao Bethueli, ambao huenda ulikuwa kusini mwa Yuda, karibu na mji wa Beer-Sheba.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Beer-Sheba, Labani, Nahori, Rebeka)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 4:30](#)
- [Mwanzo 28:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1328

Bibi arusi*Ufafanuzi:*

Bibi arusi ni mwanamke katika sherehe ya ndoa ambaye atafunga ndoa na bwana arusi (**mtu**).

Mapendekezo ya Tafsiri:

Unaweza kutumia neno ambalo lugha yako inatumia kumrejelea mwanamke anayefunga ndoa katika sherehe ya harusi. Ikiwa huna neno maalum kwa hili katika lugha yako, unaweza kutumia kifungu cha maelezo kuelezea bibi harusi ni nani. Kulingana na muktadha, unaweza kutafsiri neno "bibi harusi" kwa vifungu vyta maelezo kama vile "mwanamke anayefunga ndoa" au "mwanamke anayefungishwa ndoa."

(Tazama pia: bwana arusi, ndoa)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kutoka 22:16](#)
- [Isaya 62:5](#)
- Kama vile kijana anavyomwoa bikira, ndivyo wana wako watakavyokuo wewe; na kama vile bwana arusi anavyofurahia bibi arusi, ndivyo Mungu wako atakavyokufurahia wewe.
- [Yoeli 2:16](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3618, G35650

Bikira*Ufafanuzi:*

Bikira ni mwanamke ambaye hajawahi kuwa na mahusiano ya kimapenzi.

- Nabii Isaya alisema kwamba Masihi angezaliwa na bikira.
- Mariamu alikuwa bikira alipokuwa mjamzito na Yesu. Hakuwa na Baba wa kibinadamu.
- Lugha zingine zinaweza kuwa na neno ambalo ni njia ya heshima ya kumrejelea bikira. (Tazama: Tafsida)

(Tazama pia: Kristo, Isaya, Yesu, Mariamu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 24:15-16](#)
- [Luka 1:27](#)
- [Luka 1:35](#)
- [Mathayo 1:23](#)
- [Mathayo 25:2](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **21:9** Nabii Isaya alitabiri kwamba Masihi angezaliwa kutoka kwa **bikira**.
- **22:4** Yeye (Mariamu) alikuwa **bikra** na alikuwa ameposwa kuolewa na mwanaume aitwaye Yosefu.
- **22:5** Mariamu alijibu, "Inawezekanaje hili, kwani mimi ni **bikira**?"
- **49:1** malaika alimwambia **bikira** aitwaye Mariamu kwamba angezaa Mwana wa Mungu. Kwa hiyo alipokuwa bado **bikira**, alizaa mtoto wa kiume na kumwita Yesu.

Data ya Neno:

- Strong's: H1330, H1331, G39320, G39330

Bila lawama

Ufanuzi:

Neno "bila lawama" linamaanisha "pasipo lawama" katika maana halisi. Linatumika kumrejelea mtu anayemtii Mungu kwa moyo wote, lakini halimaanishi kwamba mtu huyo hana dhambi.

- Abrahamu na Noa walionekana kuwa wasio na hatia mbele ya Mungu.
- Mtu mwenye sifa ya kuwa "asiye na lawama" huishi kwa njia inayomheshimu Mungu.
- Kulingana na mstari mmoja, mtu asiye na lawama ni "yule anayemcha Mungu na kujiепуша na maovu."

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Hii pia inaweza kutafsiriwa kama "asiye na kosa katika tabia yake" au "mtiifu kabisa kwa Mungu" au "anayeepuka dhambi" au "anayejiepusha na uovu."

Marejleo ya Biblia:

- [1 Wathesalonike 2:10](#)
- [1 Wathesalonike 3:11-13](#)
- [2 Petro 3:14](#)
- [Wakolosai 1:22](#)
- [Mwanzo 17:1-2](#)
- [Wafilipi 2:15](#)
- [Wafilipi 3:6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5352, H5355, H8535, G02730, G02740, G02980, G02990, G03380, G04100, G04230

Bilha

Uhaliisa:

Bilha alikuwa mmoja wa wake wa Yakobo. Alimzalia Yakobo watoto wawili, Dani na Naftali,

ambao vizazi vyao vilikuja kuwa makabila ya Israeli.

- Labani alimpa Bilha kwa Raheli kama mtumishi wakati Raheli alipomwoa Yakobo.
- Kwa sababu Raheli hakuwa na watoto, alimpa Bilha kwa Yakobo kama mke ili apate watoto kwa niaba yake.

(Mapendeleko ya Tafsiri: Jinzi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Yakobo, Raheli, Dani, Naftali.)

Marejleo ya Biblia:

- [Mwanzo 29:29](#)
- [Mwanzo 30:4](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1090

Binti Sayuni

Ufanuzi:

"Binti Sayuni" ni njia ya mfano ya kurejelea watu wa Israeli. Inatumika mara nyingi katika unabii.

- Kwenye Agano la Kale, "Sayuni" mara nyingi hutumiwa kama jina lingine la mji wa Yerusalemu.
- Zote mbili "Sayuni" na "Yerusalemu" pia hutumika kumaanisha Israeli.
- Neno "Binti" ni neno la mapenzi au upendo. Ni sitiari kwa uvumilivu na utunzaji ambao Mungu anao kwa watu wake.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia za kutafsiri hii zinaweza kujumuisha "binti yangu Israeli, kutoka Sayuni" au "watu kutoka Sayuni, amba ni kama binti kwangu" au "Sayuni, watu wangu wapendwa Israeli."
- Ni bora kuweka neno "Sayuni" katika usemi huu kwa kuwa linatumika mara nyingi katika Biblia. Kumbuka inaweza kujumuishwa katika tafsiri ili kueleza maana yake ya mfano na matumizi yake ya kinabii.
- Pia ni bora kuweka neno "Binti" katika tafsiri ya usemi huu, mradi tu linaelewaka kwa usahihi.

(Tazama pia: Yerusalemu, nabii, Sayuni)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yeremia 6:2](#)
- [Yohana 12:15](#)
- [Matayo 21:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1162

- Alikuwa ni jamaa wa mwanamke Mwisraeli aitwaye Naomi ambaye alikuwa amerudi Israeli baada ya mume wake na wanawe kufa huko Moabu.
- Boazi alimkomboa Ruthu, mjane wa mkwewe Naomi, kwa kumuoa na kumpa mustakabali mpya akiwa na mume na watoto.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Moabu, komboa, Ruthu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 2:12](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 3:17](#)
- [Luka 3:30-32](#)
- [Matthew 1:5](#)
- [Ruthu 2:4](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1162

Bonde

Ufafanuzi:

Neno "bonde" linamaanisha kijito cha msimu, mto wa msimu, au bonde ambalo ni mkondo cha kijito kwa kipindi fulani cha mwaka.

Boazi

Uhaliasia:

Boazi alikuwa Mwisraeli aliyeishi wakati wa enzi ya waamuzi waliotawala Israeli. Alimuoa mwanamke Mmoabi aliyeitwa Ruthu na akawa babu wa mfalme Daudi na pia mmoja wa mababu wa Yesu Kristo.

- "bonde" huwa na maji kwa sehemu ya mwaka na hukauka kwa sehemu nyingine ya mwaka.
- Wakati "bonde" lina maji ndani yake, kiasi cha maji kilichopo kinategemea wakati wa mwaka, kiasi cha mvua kilichopokelewa katika eneo hilo, pamoja na ukubwa wa bonde lenyewe.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia za kutafsiri "bonde" zinaweza kujumuisha "mkondo wa msimu," "mkondo wa mto wa msimu," "bonde la mto," au "korongo la mto."

Marejeleo ya Biblia:

Data ya Neno:

- Strong's:

Bonde la Kidroni

Uhalisia:

Bonde la Kidroni ni bonde lenye kina kirefu lililoko nje kidogo ya jiji la Yerusalem, kati ya ukuta wake wa mashariki na Mlima wa Mizeituni.

- Bonde hili lina kina cha zaidi ya mita 1,000 na lina urefu wa takriban kilomita 32.
- Wakati Mfalme Daudi alipokuwa akimkimbia mwanawewe Absalomu, alipita Bonde la Kidroni kuelekea Mlima wa Mizeituni.
- Mfalme Yosia na Mfalme Asa wa Yuda waliamuru kwamba maeneo ya juu na madhabahu za miungu ya uongo zivunjwe na kuchomwa; majivu yake yalitupwa katika Bonde la Kidroni.
- Katika utawala wa Mfalme Hezekia, Bonde la Kidroni lilitumika na makuhani kutupa vitu vyote visivyo safi walivyotoa kutoka hekaluni.
- Malkia mvovu Athalia aliuawa katika bonde hili kutokana na matendo yake maovu aliyoyafanya.

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Absalomu, Asa, Athalia, Daudi, mungu wa uongo, Hezekia, maeneo ya juu, Yosia, Yuda, Mlima wa Mizeituni)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yohana 18:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5674, H6939, G27480, G54930

Bure

Ufafanuzi:

Maneno "bure" au "uhuru" yanamaanisha kutokuwa katika utumwa, au aina nyingine yoyote ya kifungo. Neno lingine kwa "uhuru" ni "uhuru wa kibinagsi."

- Usemi "kumweka mtu huru" au "kumwachilia mtu" unamaanisha kutoa njia kwa mtu kutokuwa tena katika utumwa au kifungo.
- Kwenye Biblia, maneno haya mara nyingi hutumiwa kwa njia ya mfano kumaanisha jinsi muumini wa Yesu hayuko tena chini ya nguvu ya dhambi.
- Kuwa na "uhuru" au "uhuru" pia kunaweza kumaanisha kutohitajika tena kutii Sheria ya Mose, bali kuwa huru kuishi kwa mafundisho na mwongozo wa Roho Mtakatifu.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Neno "bure" linaweza kutafsiriwa kwa neno au kifungu kinachomaanisha "sio kufungwa" au "sio mtumwa" au "sio katika utumwa" au "sio katika kifungo."
- Neno "uhuru" linaweza kutafsiriwa kwa neno au kifungu kinachomaanisha "hali ya kuwa huru" au "hali ya kutokuwa mtumwa" au "kutokuwa na kifungo."
- Usemi "kuweka huru" unaweza kutafsiriwa kama "kusababisha kuwa huru" au "kuokoa kutoka utumwani" au "kuachilia kutoka kifungoni."
- Mtu ambaye amewekwa "huru" ameachiliwa au "kuondolewa" kutoka utumwani au utumwa.

(Tazama pia: funga, tumikisha, mtumishi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Lakini Yerusalem wa juu ni huru, naye ndiye mama yetu.](#)
- [Wagalatia 5:1](#)
- [Isaya 61:1](#)
- [Mambo ya Walawi 25:10](#)
- [Warumi 6:18](#)

Neno Data:

- Strong's: H1865, H2600, H2666, H2668, H2670, H3318, H4800, H5068, H5069, H5071, H5337, H5352, H5355, H5425, H5674, H5800, H6299, H6362, H7342, H7971, G04250, G05250, G05580, G06290, G06300, G08590, G13440, G14320, G16570, G16580, G16590, G18490, G30890, G39550, G45060, G54830

Bure

Ufafanuzi:

Maneno "bure" na "ubatili" yanaelezea kitu ambacho hakina maana au ni cha muda mfupi sana.

- Kwenye Agano la Kale, sanamu mara nyingine hufafanuliwa kama vitu "bure" ambavyo havina thamani na haviwezi kufanya chochote.
- Kama kitu kimefanywa "bure," inamaanisha kuwa juhudi au kitendo hakikufanikisha kile kilichokusudiwa. Kifungu "bure" kinaweza kutafsiriwa kwa njia mbalimbali, ikiwa ni pamoja na: "bila matokeo;" "bila matokeo yoyote;" "bila sababu;" "bila kusudi," au "bila kusudi lolote."
- Kulingana na muktadha, neno "bure" linaweza kutafsiriwa kama "tupu," "bila maana," "bila matumaini," "bila thamani," "bila maana," nk.

(Tazama pia: mungu wa uongo, anastahili)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 15:1-2](#)
- [1 Samweli 25:21-22](#)
- [2 Petro 2:18](#)
- [Isaya 45:19](#)
- [Yeremia 2:29-31](#)
- [Mathayo 15:9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1891, H1892, H2600, H7307, H7385, H7387, H7723, H8193, H8267, H8414, G09450, G15000, G27560, G27580, G27610, G31510, G31520, G31530, G31550

Busu*Ufanuzi:*

Busu ni kitendo ambacho mtu mmoja anaweka midomo yake kwenye midomo au uso wa mtu mwingine. Neno hili linaweza pia kutumika kwa njia ya mfano.

- Baadhi ya tamaduni hubusiana kwenye shavu kama njia ya kusalimiana au kusema kwaheri.
- Busu linaweza kuwasilisha upendo wa kina kati ya watu wawili, kama vile mume na mke.
- Usemi "kumuaga mtu kwa busu" unamaanisha kusema kwaheri kwa busu.
- Wakati mwingine neno "busu" linatumika kumaanisha "sema kwaheri kwa." Wakati Elisha aliposema kwa Eliya, "Niruhusu kwanza niende na kumbusu Baba yangu na mama yangu," alitaka kusema kwaheri kwa wazazi wake kabla ya kuwaacha kumfuata Eliya.

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wathesalonike 5:25-28](#)
- [Mwanzo 27:26-27](#)
- [Mwanzo 29:11](#)
- [Mwanzo 31:28](#)
- [Mwanzo 45:15](#)
- [Mwanzo 48:10](#)
- [Luka 22:48](#)
- [Marko 14:45](#)
- [Matayo 26:48](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5390, H5401, G27050, G53680, G53700

Bwana*Ufanuzi:*

Kwenye Biblia, neno "Bwana" kwa ujumla linamaanisha mtu mwenye umiliki au mamlaka juu ya watu wengine. Hata hivyo, kwenye Biblia, neno hili linatumika kumwita aina nyingi za watu, ikiwemo Mungu.

- Neno hili wakati mwingine hutafsiriwa kama "bwana" wakati wa kumwita Yesu au wakati wa kumrejelea mtu anayemiliki watumwa.
- Baadhi ya matoleo ya Kiingereza hutafsiri hii kama "mheshimiwa" katika muktadha ambapo mtu anamwambia kwa heshima mtu wa hadhi ya juu.

Wakati "Bwana" imeandikwa kwa herufi kubwa, ni cheo kinachorejelea Mungu. (Kumbuka, hata hivyo, kwamba inapotumika kama njia ya kumwita mtu au inapotokea mwanzoni mwa sentensi inaweza kuandikwa kwa herufi kubwa na kuwa na maana ya "mheshimiwa" au "mwalimu.")

- Kwenye Agano la Kale, neno hili pia linatumika katika misemo kama "Bwana Mungu Mwenyezi" au "Bwana Mungu" au "Mungu Bwana wetu."
- Kwenye Agano Jipya, mitume walitumia neno hili katika maneno kama "Bwana Yesu" na "Bwana Yesu Kristo," ambayo yanaonyesha kwamba Yesu ni Mungu.
- Neno "Bwana" katika Agano Jipya pia linatumika pekee kama rejeleo la moja kwa moja kwa Mungu, hasa katika nukuu kutoka Agano la Kale. Kwa mfano, maandiko ya Agano la Kale yana "Amebarikiwa yeze ajaye kwa jina la Yahweh" na maandiko ya Agano Jipya yana "Amebarikiwa yeze ajaye kwa jina la Bwana."
- Kwenye kufunua Maandishi Halisi ya Neno (MHN) na kufunua Nakala ya Neno Iliyorahisishwa (NNI), jina "Bwana" linatumika tu kutafsiri maneno halisi ya Kiebrania na Kigiriki yanayomaanisha "Bwana." Halitumiki kamwe kama tafsiri ya jina la Mungu (Mungu), kama inavyofanyika katika tafsiri nyngi.
- Lugha zingine hutafsiri "Bwana" kama "Mwalimu" au "Mtawala" au neno lingine linaloashiria umiliki au utawala mkuu.
- Kwenye muktadha unaofaa, tafsiri nyngi huandika herufi kubwa ya kwanza ya neno hili ili kumfanya msomaji aeewe kwamba hili ni jina linalorejelea Mungu.
- Kwa maeneo katika Agano Jipya ambapo kuna nukuu kutoka Agano la Kale, neno "Bwana Mungu" linaweza kutumika ili kuweka wazi kwamba hii ni rejeleo kwa Mungu.

Mapendelezo ya Tafsiri:

- Neno hili linaweza kutafsiriwa kama "bwana" linapohusu mtu anayemiliki watumwa. Pia linaweza kutumiwa na mtumishi kumwita mtu anayemfanyia kazi.
- Inapomrejelea Yesu, ikiwa muktadha unaonyesha kuwa mzungumzaji anamwona kama bwana wa kidini, inaweza kutafsiriwa kwa heshima kama mwalimu wa kidini, kama vile "bwana."
- Ikiwa mtu anayemwita Yesu hamjui, "Bwana" inaweza kutafsiriwa kwa njia ya heshima kama "mhesimiwa." Tafsiri hii pia ingetumika kwa muktadha mwingine ambapo njia ya heshima ya kumwita mtu inahitajika.
- Unapomrejelea Mungu Baba au Yesu, neno hili linachukuliwa kuwa cheo, limeandikwa kama "Bwana" (kwa herufi kubwa) kwa Kiingereza.

(Tazama pia: Mungu, Yesu, mtawala, Bwana)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 39:2](#)
- [Yoshua 3:9-11](#)
- [Zaburi 86:15-17](#)
- [Yeremia 27:4](#)
- [Maombolezo 2:2](#)
- [Ezekieli 18:29](#)
- [Danieli 9:9](#)
- [Danieli 9:17-19](#)
- [Malaki 3:1](#)
- [Mathayo 7:21-23](#)
- [Luka 1:30-33](#)
- [Luka 16:13](#)
- [Warumi 6:23](#)
- [Waefeso 6:9](#)
- [Wafilipi 2:9-11](#)
- [Wakolosai 3:23](#)
- [Waebrania 12:14](#)
- [Yakobo 2:1](#)
- [1 Petro 1:3](#)
- [Yuda 1:5](#)
- [Ufunuo 15:4](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **25:5** Lakini Yesu alimjibu Shetani kwa kunukuu kutoka kwenye Maandiko. Alisema, “Katika neno la Mungu, anawaamuru watu wake, ‘Usimjaribu **Bwana** Mungu wako.”
- **25:7** Yesu akajibu, “Ondoka kwangu, Shetani! Katika neno la Mungu anawaamuru watu wake, ‘Mwabudu tu **Bwana** wako Mungu na mtumikie ye ye pekee.’”
- **26:3** Huu ni mwaka wa neema ya **Bwana.**

- **27:2** Mtaalamu wa sheria alijibu kwamba sheria ya Mungu inasema, "Mpende **Bwana** Mungu wako kwa moyo wako wote, roho yako yote, nguvu zako zote, na akili yako yote."
- **31:5** Kisha Petro akamwambia Yesu, "**Bwana**, ikiwa ni wewe, niamuru nije kwako juu ya maji"
- **43:9** "Lakini fahamu kwa hakika kwamba Mungu amemfanya Yesu kuwa **Bwana** na Masihi!"
- **47:3** Kupitia pepo, huyu alitabiri yajayo kwa watu, alipewa pesa nydingi kwa **bwana zake** kama mtabiri.
- **47:11** Paulo alijibu, "Amini katika Yesu, **Baba**, wewe na familia yako mtaokolewa."

Data ya Neno:

- Strong's: H0113, H0136, H1167, H1376, H4756, H7980, H8323, G02030, G06340, G09620, G12030, G29620

Bwana wa Majeshi

Ufanuzi:

Maneno "Bwana wa majeshi" na "Mungu wa majeshi" ni vyeo vinavyoonyesha mamlaka ya Mungu juu ya maelfu ya malaika wanaomtii.

- Neno "mwenyeji" au "wenyeji" linarejelea kundi kubwa la vitu, kama vile jeshi la watu au idadi kubwa ya nyota. Pia linaweza kumaanisha viumbwe wote wa roho, ikiwa ni pamoja na roho mbaya. Muktadha hufafanua kinachorejelewa.
- Maneno sawa na "jeshi la mbinguni" hurejelea nyota zote, sayari, na zingine sipatikazo angani.
- Katika Agano Jipy, neno "majeshi" lina maana sawa na "Bwana wa majeshi," lakini haliwezi kutafsiriwa hivyo kwa sababu neno la Kiebrania "Yahweh" halitumiki katika Agano Jipy.

Mapendelezo ya Tafsiri:

- Njia za kutafsiri "Bwana wa majeshi" zinaweza kujumuisha, "Bwana, anayewatawala malaika wote" au "Mungu, mtawala wa majeshi ya malaika" au "Mungu, mtawala wa viumbwe vyote."
- Kifungu "wa majeshi" katika maneno "Mungu wa majeshi" na "Bwana wa majeshi" kinapaswa kutafsiriwa kwa njia sawa na kifungu "Bwana wa majeshi" hapo juu.
- Makanisa fulani hayakubali jina halisi "Bwana" na hupendelea kutumia neno lenye herufi kubwa, "BWANA" badala yake, kufuata desturi ya matoleo mengi ya Biblia. Kwa makanisa haya, tafsiri ya neno "majeshi" ingetumika katika Agano la Kale kwa "Bwana wa majeshi."

(Tazama pia: malaika, mamlaka, Mungu, Bwana, Bwana Mungu Yahwel)

Marejeleo ya Biblia:

- [Zekaria 13:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0430, H3068, H6635, G29620, G45190

Bwana harusi

Ufafanuzi:

Kwenye sherehe ya ndoa, bwana harusi, pia anaitwa bwana, ni **mtu** ambaye atamuoa bibi harusi (yule **mwanamke**).

Mapendeleko ya Tafsiri:

Unaweza kutumia neno ambalo lugha yako inatumia kumrejelea mtu anayefunga ndoa katika sherehe ya harusi au kama huna neno kwa hili katika lugha yako unaweza kutumia kifungu cha maelezo kuelezea bwana harusi ni nini. Kulingana na muktadha unaweza kutafsiri maneno "bwana harusi" na "bwana" kwa vifungu vyta maelezo kama vile "Mtu anayefunga ndoa" au "Mtu aliyefunga ndoa" au "Mtu anayefunga ndoa."

(Tazama pia: bibi arusi, ndoa)

Marejeleo ya Biblia:

- [Isaya 62:5](#)
- [Yoeli 2:15–16](#)
- [Yohana 3:30](#)
- [Luka 5:35](#)
- [Marko 2:19](#)
- [Marko 2:20](#)
- [Mathayo 9:15](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H2860, G35660

Bwana Mungu

Uhalisia:

Kwenye Agano la Kale, "Bwana Mungu" hutumiwa mara nyingi kumrejelea Mungu wa kweli.

- Neno "Bwana" ni jina la kiungu, na "Yahweh" ni jina la kibinafsi la Mungu.
- "Yahweh" mara nyingi huunganishwa na neno "Mungu" ili kuunda "Yahweh Mungu."

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kwa kutumia aina fulani ya "Yahweh" kwa tafsiri ya jina la kibinafsi la Mungu, maneno "Bwana Yahweh" na "Yahweh Mungu" yanaweza kutafsiriwa moja kwa moja. Pia, fikiria jinsi neno "Bwana" linavyotafsiriwa katika muktadha mwingine linapomrejelea Mungu.
- Lugha zingine huweka vyeo vya Putu baada ya jina na zingetafsiri hii kama "Yahweh Bwana." Fikiria kinachofaa katika lugha ya mradi: je, cheo "Bwana" kinapaswa kuja kabla au baada ya "Yahweh"?
- Jina "Yahweh Mungu" linaweza pia kutafsiriwa kama "Mungu anayeitwa Yahweh," "Mungu ambaye ni Aliye Hai," au "Mimi ni, ambaye ni Mungu."
- Iwapo tafsiri inafuata desturi ya kutafsiri "Yahweh" kama "Bwana," neno "Bwana Yahweh" linaweza kutafsiriwa kama "Bwana Mungu" au "Mungu ambaye ni Bwana." Tafsiri nyingine zinazowezekana zinaweza kuwa "Bwana Mkuu" au "Mungu Bwana."
- Neno "Bwana Yahweh" *halipaswi* kutafsiriwa kama "Bwana BWANA" kwa sababu wasomaji huenda wasitambue tofauti ya ukubwa wa herufi ambayo kwa kawaida imetumika kutofautisha maneno haya mawili na inaweza kuonekana ya kushangaza sana.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Namna ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Mungu, Bwana, Bwana, Yahweh)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 4:3-4](#)
- [2 Samweli 7:21-23](#)
- [Kumbukumbu la Torati 3:23-25](#)
- [Ezekieli 39:25-27](#)
- [Ezekieli 45:18](#)
- [Yeremia 44:26](#)
- [Waamuzi 6:22](#)
- [Mika 1:2-4](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0136, H0430, H3068, G23160, G29620